

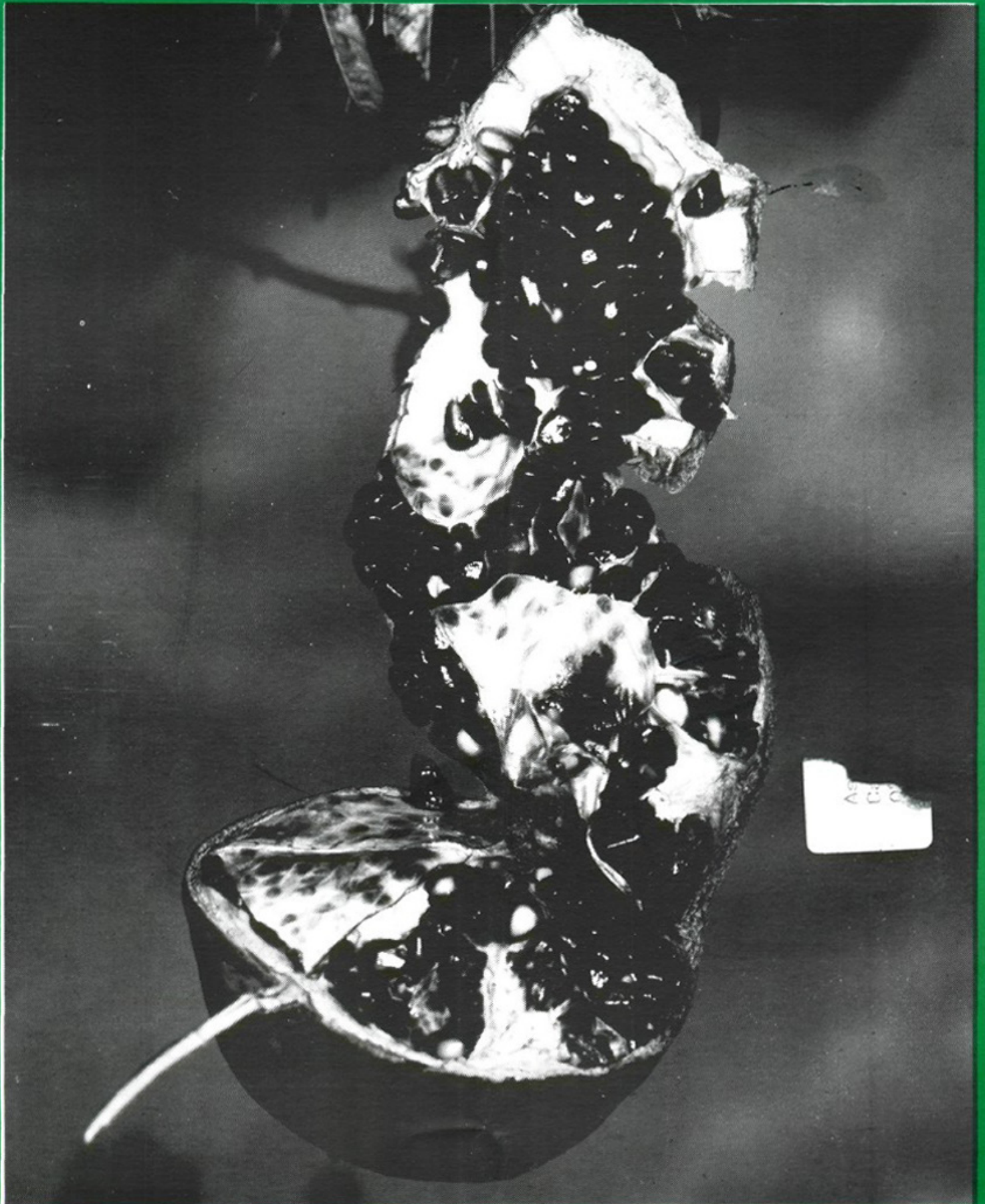
mel i sucre

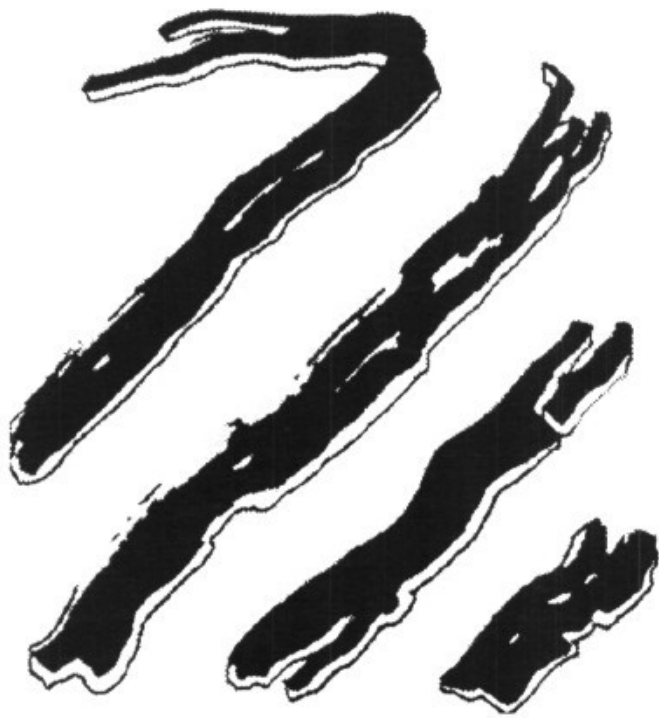
PREMSO
CORONA

Sant Joan

Obra Cultural Balear

Octubre de 1992. Núm. 148

MEL I SUCRE - Octubre, núm. 148. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan.

Local social: carrer de Ramon Llull, 26 - Sant Joan (Mallorca) 07240.

Consell de redacció: Gracià Sánchez, Guillem Florit, Joan Sastre, Joan Font, Joan Moratinos, Mateu Sastre.

Tirada actual: 500 exemplars.

Els articles originals s'han d'entregar abans de dia 18 del mes en curs.

Nota: S'adverteix als possibles lectors de *mel i sucre* que aquesta revista, amb els seus escrits i comentaris, pot ferir la sensibilitat dels esperits no acostumats.

Dipòsit legal: PM. 49/1983

Coberta: Magrana (Climent Picomell)
Contracoberta: Cala Tuent (Joan Sastre)

Impressor: Informacions Llevant s.a.
Passeig Ferrocarril, 1
Tel. 55 03 28 - Manacor

EN AQUEST NÚMERO HI TROBAREU

- Notícies locals
- L'Ull de Vidre
- Ajuntament, per Gracià Sánchez i Francesc Nicolau
- Frenar estant aturats, per Andreu Bauçà
- La macropresó de Mallorca: una hipoteca pel futur, per Mateu Morro i Marcé
- Jardineria. Els arbres ornamentals de fulla perenne, per Francesc Català Nicolau
- L'OCB d'excursió
- Meteorologia. «Al setembre, el mal temps és de tembre», per Miquel Company i Miquel Alzamora
- Notícies històriques de Consolació. VII. Els donats, per Josep Estelrich
- Mel i sucre, dolcet dolcet, per Joan Bauçà
- L'herbolari. El noguer, Miquel Company i Guillem Florit
- Excursió, per l'OCB Sant Joan, secció excursionista
- Encreuat, per Joan Sastre
- Agenda

NOTA DE REDACCIÓ

Totes les persones o entitats que se sentin al·ludides pel contingut d'aquesta revista, tenen a la seva disposició una secció de «Cartes al Director» que admet escrits que compleixin les següents condicions:

— L'extensió màxima és un foli mecanografiat a dos espais.

— Les cartes han d'anar signades per l'autor, que ha de ser identificable.

Notícies locals

— El futbol de tercera regional a Sant Joan ha començat en mal peu la nova temporada. De moment, sembla que no ha començat molt bé, però ja veurem com acabarà. ara només du un punt guanyat en dos partits. Una cosa és ben certa, l'entrenador ha afirmat que la lliga no acabarà pel febrer, sinó que continuarà fins al juny, ja que diu que la lligueta d'ascens està assegurada.

— El 19 de setembre va caure un fort ruixat damunt el nostre poble. Malgrat que no foren molts els litres que caigueren, sí que varen ser espectaculars els llamps i trons que produí la tempesta en qüestió. Un d'aquests llamps pegà a la casa de Joan Fiol, «Fosser», del carrer fra Lluís Jaume, el qual foradà la teulada i causà bastants desperfectes al mobiliari domèstic.

— Els santjoaners Antoni Karmany i Pep Gayà, «Solander», darrerament han aconseguit uns formidables resultats en les competicions en què han participat. En Karmany és l'actual subcampion de veterans de les Balears de muntanya. En Solander és subcampion d'Espanya en pista.

— El lladres han tomat a fer acte de presència a la nostra vila. El mes de setembre han visitat uns quants domicilis i negocis. Robaren una caldera d'aram a ca na Cati Bauzà Mesquida, «Jordi». A can Joan Gayà, «Cambuix», s'endugueren nombroses i valuoses joies.. A en Macià Abraham li foteren la bicicleta. Entraren al casino de Can Tronca i a ca madò Joana-Aina Mestre, viuda de l'amo en Toni Karmany, però no aconseguiren endur-se'n res, ja que els trobaren dins les cases i els lladres fugiren escopetejats. No només és la vila de Sant Joan la que pateix aquesta onada de robatoris, sinó que tots els pobles veinats també en van ben servits.

— Els balls mallorquins es tornen a posar en marxa. A partir del 9 d'octubre l'Escola de Balls Mallorquins de Sant Joan comença un nou curs. Els petits podran assistir-hi els dissabtes horabaixa i la gent més granada hi podrà anar els divendres a vespre.

— Com cada 21 de setembre de cada any la tardor va arribar. Enguany no ha duit canvis molts grossos, només podem parlar d'una lleugera davallada de les temperatures, ja que la pluja encara no ha fet acte de presència, la qual cosa ha fet que, per exemple, encara no hi hagi esclata-sangs i que els pagesos comencin a estar un poc nerviosos.

— Com cada any per aquest temps el govern espanyol ens canvia l'hora. Aquesta vegada tocava anar d'envant per enrera. Els primers dies tot són comentaris negatius, ja que la gent té mal acostumar-se a una hora menys de claror. Però vaja, els que governen diuen que ja saben el que es fan.

Elèctrica
PEP DES SAIG

instal.lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
subministraments elèctrics

Consistori, 8 tel. 52 63 23
Sant Joan

Cooperativa Agrícola
SANT JOAN

tota casta de productes per al camp

— Suposam que ja haureu tastat el vi novell. La verema d'enguany no ha estat massa abundosa però és de bon grau. Anau alerta a beure'n massa.

— Com ja anunciarem fa alguns mesos en aquestes mateixes pàgines, les caixes d'estalvi tenen un nou horari. No proveu d'anar-hi els dissabtes, ja que trobareu les barreres posades. Ara bé, si voleu anar-hi els dijous horabaixa de les 16.30 a les 19,30 h podreu arreglar el vostres assumptes.

— Aquest mes s'ha constituït la Penya Barcelonista del Pla de Mallorca. La seu d'aquesta entitat serà a Vilafranca. Molts de culers de la nostra vila ja en són socis, fins i tot n'hi ha que han estat elegits per a llocs de responsabilitat. És segur que ben aviat Casaus, vice-president del Barça i gran fumador de puros, vendrà a sopar i a inaugurar aquesta nova penya.

— El mes passat ja vos dèiem: alerta amb el foc. Aquest mes hi ha hagut molta gent que ha decidit cremar voreres i rostolls malgrat que

està totalment prohibit. Els mesos de juliol, agost i setembre són mesos que no és permès pegar foc. Alguns dels focs que s'han encès al nostre terme no s'han pogut controlar, ja que el terreny estava massa sec. El foc més cruent ha estat el que ha cremat un bon grapat de quarterades i voreres a la zona del Pla de les Veles.

— A partir d'ara, totes les pesones que hagin d'emprar el servei d'ambulància de la Creu Roja hauran de telefonar forçosament al número 20 22 22, ja que el servei d'ambulància de tot Mallorca s'ha centralitzat.

— La biblioteca municipal Rafel Ginard, a partir de dia primer d'octubre, té una nova encarregada.: Catalina Lluïsa Gayà, «de cas Canyer». La biblioteca romadrà oberta els dies feiners cada horabaixa.

— El mes passat dèiem que no hi hauria Festa del Botifarró. Aquest mes deim que diuen que s'ha suspès momentàniament per motius metereològics, per tant creis el que vulgueu creure. De tota manera, se'ns ha venut per cert que a final de mes se celebrarà una festa molt similar a la que tradicionalment feia la Peña Motorista.

— Del 2 al 6 de novembre passaran a cobrar els recaptadors d'imposts. La gent que vulgui pagar, i no ho tengui encara domiciliat al banc, podrà passar per les oficines municipals per fer efectiva la contribució rústica, urbana, impost de vehicles, arbitris i el nou impost d'activitats econòmiques.

— L'escola ja ha començat. Enguany hi ha un total de vuitanta-nou alumnes de seixanta-vuit famílies i hi ha quatre mestres nous: Maria Barceló, de Maria; Maria Antònia Beltrán, de Llorito; Apol·lònia Crespí, de Costitx; i Francesc Xavier Moratinos, de Sant Joan.

— L'oferta d'educació d'adults ja s'ha fet pública. Els cursos prevists són: formació inicial, graduat escolar, FP1, idiomes i tallers diversos. Tots aquells que vulgueu seguir algun curs de l'Escola d'Educació d'Adults podeu passar a informar-vos per l'ajuntament.

— Al bar Centre durant els darrers mesos ha tingut lloc un campionat de futbolí per parelles. Hi ha hagut una participació bastant nombrosa. Ara, quan tancam l'edició d'aquestes notícies, sabem que els semifinalistes són Miquel Alzamora-Arnau Company «del Centre» contra Climent Roig-Tolo Català i Toni Oliver «Marranxó»-Toni Company «del Centre» contra Rafel Bauzà «Quixal»-Guillem Munar «Bronder». El proper número de *Mel i Sucre* vos direm quina parella ha estat la guanyadora.

— La Mancomunitat del Pla ha posat en marxa el procés de creació de la policia mancomunada. Aquest servei de estarà centralitzat a Sineu i tindrà competències a cadascun dels pobles i termes municipals que conformen la mancomunitat. En un principi, està previst que el cos estigui format per dotze (12) agents, dos (2) caporals i un (1) sergent. Les persones que hi estiguin interessades a optar alguna d'aquestes places convé que facin el cap viu i s'informin convenientment.

L'ULL DE VIDRE

L'Ajuntament ha decidit deixar damunt la taula la redacció de les normes subsidiàries, ja que la subvenció de sis milions ha caducat. L'antic batle és l'autèntic culpable d'aquest fet, però l'actual fa de còmplice, ja que creu que no són necessàries i posa l'excusa que no hi ha doblers; en canvi, n'hi ha per a altres coses.

El nostre terme té moltes casetes com la que podeu veure a la fotografia, però n'hi ha moltes més que han crescut d'una manera bàrbara i indiscriminada. Si no ho creis, podeu fer una volta per la zona de Cugultx o Pinyella o Son Font o Es Cremat o... i veureu els desastres que s'han fet. No creis que és hora que l'Ajuntament dediqui més esforços per protegir la zona rústica de Sant Joan?

AJUNTAMENT

Resum de la sessió extraordinària que tingué lloc el passat 11 de setembre.

Faltaren a la sessió els regidors Joan Barceló Mesquida i Joan Matas Gayà, els quals excusaren la seva presència.

Els punts que s'hi tractaren foren els següents.

1. Aprovació de l'acta de la sessió anterior.

Gracià Sànchez, representant del PSM, demanà que se substituís de l'acta el prec que deia que es recaptassin les quotes d'enguany de l'abastament d'aigua potable, ja que ell no havia pregat res d'això, sinó que havia demanat quan es cobrarien aquestes quotes.

L'acta s'aprova sense cap més puntualització.

2. Petició al Consell Insular de Mallorca per al Pla d'Obres i Serveis del 1993.

Aquest era el punt pel qual s'havia convocat el ple extraordinari, ja que urgia fer la petició per al Pla d'Obres i Serveis del 1993 del CIM. S'acordà

fer les peticions següents perquè s'incloguin en aquest pla.

— La tercera fase de l'abastament d'aigua potable, la qual té un cost total d'uns 38 milions de pessetes. Si s'aprova, el CIM en finançarà un 80% i l'ajuntament n'aportarà el 20% restant.

— La xarxa de clavegueram que falta a alguns carrers del municipi. No se'n facilitaren les dades econòmiques, ja que l'estudi el fa el mateix Consell Insular i encara no l'ha lliurat al consistori.

Sense més punts a l'ordre del dia s'aixecà la sessió pocs minuts després que s'havia iniciat.

Gracià Sànchez
Francesc Nicolau

Resum de la sessió ordinària que tingué lloc el passat 25 de setembre.

La sessió començà puntualment a les 21,30 h amb la assistència d'un nombrós públic i de tots els regidors, excepte Gracià Sànchez i Joan Matas Gayà. Els temes que s'hi tractaren foren els següents.

1. Aprovació de l'acta de la sessió anterior.

S'aprovà sense cap rectificació.

2. Assabentar de les resolucions del batle des de la sessió anterior.

Secretaria reté comptes de les resolucions que el batle havia fet des del darrer ple ordinari.

3. Liquidació de les Festes d'Estiu del 1992.

El regidor d'hisenda, Guillem Mas, donà comptes de les despeses totals de les passades festes de l'estiu, que pujaren a un total de 2.548.985 de pessetes. En aquestes despeses s'hi han inclòs les 125.000 pssetes que ha costat el nou enllumenat, el qual servirà per actes festius propers.

La liquidació fou aprovada amb l'abstenció de Joan Barceló, que es queixà que encara no s'havia presentat la de les festes del Pa i Peix.

4. Nomenament d'encarregat de la biblioteca.

Després de l'avaluació dels candidats que s'havia fet a la comissió informativa, batlia va resoldre el nomenament del nou bibliotecari, que va recaure en la persona de Catalina Lluïsa Gayà Bauzà.

5. Normes subsidiàries de planejament.

Atesa la impossibilitat que les normes subsidiàries estiguin acabades en el termini concedit pel govern Balear, en el qual es disposava d'una subvenció de 5.400.0000 ptes., l'ajuntament renuncia a aquesta subvenció. Al mateix temps, l'ajuntament es compromet a fer les gestions adients per intentar aconseguir de nou una subvenció similar.

6. Devolució de la fiança contracte de la pista de tennis.

S'acordà, per unanimitat, la devolució de la fiança

al contractista que va fer la pista de tennis. Aquesta fiança és de 155.860 ptes., de la qual s'ha de deduir la partida corresponent a l'adob de les engrossadores.

7. Compte de recaptació executiva del quart trimestre del 1991.

Secretaria donà comptes de la recaptació tributària feta per via executiva i corresponent al quart trimestre del 1991, que és de 231.631 ptes.

8. Precs i preguntes.

Francesc Nicolau, representant del PSM, féu el prec següent:

— Que s'arreglin, netegin i buidïn habitualment les papereres que hi ha instal·lades a les vies públiques i places del poble.

— Que es buidïn i netegin els contenidors de fems, ja que pel seu mal estat i per la mala olor que fan es veu que no es netegen amb la freqüència establerta amb el contractista.

— Que s'intenti arreglar el desordre que hi ha en la distribució dels nombres de torn de la metgessa, ja que hi ha gent que se n'endu molts, la qual cosa provoca alguns incidents en l'ordre d'espera.

— Que s'instal·li un visualitzador del número de torn al Centre Sanitari.

Així mateix va fer les preguntes següents:

— Com està el tema dels afectats pel fibló?

El batle respongué que estava igual.

— Com està el tema de la col·locació dels miralls als creuers de la cra. de Sineu-Llorito i al camí de Son Roig amb la cra. de Sineu?

El batle contestà que era competència de l'equip de govern disposar de com gastar els doblers de l'ajuntament; així i tot es mirarà d'arreglar.

Joan Barceló Mesquida, representant del PP-UM, efectuà els prec següents:

— Que quan a les actes municipals es faci referència a la seva persona se'l tracti com a representant del grup PP-UM.

— Que s'agilitzi el cobrament del consum de l'aigua potable, ja que, si no ho han fet, s'hauran de començar a pagar els crèdits sol·licitats per a la construcció de la xarxa.

— Que s'envii al grup del PP-UM còpies de les comissions informatives.

Josep Mas, representant d'Arrel, va fer els prec i preguntes següents:

— Que es faci un estudi sobre la sanitat del poble.

— Que el cap d'extensió agrària de Manacor passi per l'ajuntament a informar sobre les subvencions en el camp agrícola.

— Que l'ajuntament protesti per la realització de la tarja de regidors.

El batle li digué que com que d'aquest tema no se n'havia parlat a la comissió, ja en parlarien un altre dia.

— S'ha col·locat algun contenidor de fems a Consolació perquè els seus visistants en facin ús.

Li contestaren que no.

— Quin horari d'obertura té la Casa de Cultura?

Li contestaren que no hi havia horari.

— Com està el tema de les obres del carrer Unió?

El batle li digué que el senyor Joan Barceló Mesquida s'havia compromès a pagar aquestes obres. El senyor Barceló contestà dient que encara no havia rebut cap factura de l'ajuntament.

Una hora i mitja després d'haver començat la sessió, el batle l'aixecà

**Gracià Sanchez
Francesc Nicolau**

 BANCA MARCH

C/ de Mestre Mas, 11
Tel.: 52 60 66
07240 Sant Joan

**Ferreteria de
Sineu**
C/ des Bous, 15
Tel.: 52 65 33
07240 Sineu

**Ferreteria de
Sant Joan**
C/ de Palma, 17
Tel.: 52 65 33
07240 Sant Joan

**Lloguer de maquinària,
còpies de claus al moment,
venta d'eines, bricolatge,
pintures, reg, maquinària...**

HIPER MANACOR

ABONO AUTOMÁTICO
CARTERA

HORARIO
DE 9:30 A 21:00 HORAS

CAFETERIA

RESTAURANTE

CARRITOS

PARKING GRATUITO

*Su Hipermercado
favorito*

OFERTAS DEL 2 AL 15 DE OCTUBRE DE 1992

ALIMENTACION

Leche Asturiana Brick 1 l.	69.-
Café Marcilla molido superior 250 g.	139.-
Galletas María Quely 450 gr.	192.-
Galletas Quelitas 450 gr.	202.-
Pan inglés Panima 500 gr.	149.-
Madalenas cuadradas Eras 12 u.	135.-
Colacao 500 gr.	239.-
Nocilla vaso 200 gr.	139.-
Patatas 007 200 gr.	125.-
Arroz extra La Fallera 1 kg.	109.-
Aceite de oliva Carbonell 0' 4° L.	339.-
Sardinillas en aceite Pay Pay RR-125.	99.-
Atún claro en aceite Pay Pay pack 3 u.	179.-
Rovellons Ferrer 1° lata 500 gr.	220.-
Rovellons Ferrer trozos lata 500 gr.	150.-
Calvo de pollo gallina blanca, 24 past.	347.-
Sobre sopa extra gallina blanca.	79.-
Foiegrás Munar 195 gr.	115.-
Foiegrás Munar 75 gr.	79.-

BEBIDAS Y LICORES

Bitter Kas NR-170 pack 6 u.	339.-
Fanta naranja, limón, sprite 2 l.	139.-
Refrescos sin gas Pica 2 l.	88.-
Black cola schweppes 2 l.	139.-
Tónica schweppes 200-NR, pack 6 u.	289.-
Vino El Baturico L.	99.-
Vino Viña del Fadri.	116.-
Vino Bach extrísimo seco.	399.-
Whisky JB 750 CC.	1.395.-
Crema de Whisky Bailey's.	1.380.-
Cava Rondel Oro.	432.-

PERFUMERIA Y LIMPIEZA

Gel Vera L.	242.-
Champú Elseve 300 gr.	299.-
Crema suavizante Elseve 250 gr.	299.-
Compresa Evax Nuova alas noche 12 u., día 16 u.	211.-
Rollo de cocina Marpel pack 2 u.	109.-
Lejía Estrella 1' 6 l.	159.-
Norit azul, verde L.	331.-
Detergente Luzil 4 kg.	745.-

CREMERIA

Yogur Danone sabores pack 8 u.	199.-
Yogur Danone natural azucarado pack 8 u.	199.-

CONGELADOS

Calamar Boston.	375 pts/kg.
Rape.	1.155 pts/kg.
Merluza rosada.	490 pts./kg.
Bocas grandes.	1.855 pts./kg.
Pizza romana Freisa + bases de pizza regalo.	399.-
Canelones con bechamel Freisa 3 u.	195.-
Guisantes Bonduelle 400 gm.	99.-
Helados Jop tarrina L.	395.-

CHARCUTERÍA

Longaniza Imperial el Pozo 250 grm.	244.-
Salchichas Frankfurt El Pozo, 7 u.	61.-
Chopped Pork Mortadela El Pozo.	490 pts./kg.
Jamón cocido extra Purlom.	795 pts/kg.
Jamón Serrano S/H Purlom.	1.425 pts/kg.
Queso mantecoso Piris.	790 pts./kg.

BAZAR

Secador de viaje turbo Dryer.	995.-
Abrelatas Mullinex 247.	3.203.-
Mini robot Moulinex D-81.	5.796.-
Planxa Moulinex 1.300.	2.864.-

MENAGE

Cristalería luminar Toubillon 24 pzas.	2.295.-
Batería esmalte Eden 5 pzas.	2.410.-
Batería Flo 8 pzas.	5.550.-
Conjunto paellera Vesta 36 cm, más espumadera.	1.075.-
Mesa extensible 145x217x95.	9.035.-
Motosierra Remington eléctrica 350 MM 1300 w.	9.995.-
Macetero rosa C. plato de 15 cm.	515.-
Macetero rosa C. plato de 21 cm.	725.-
Macetero rosa C. plato de 25 cm.	995.-

TEXTIL

Cojín Pikolin 67 cm.	835.-
Cojín Pikolin 80 cm.	915.-

FRENAR ESTANT ATURATS

Gabriel Cañellas, l'amo de la possessió

nera, el diari *El Dia-16* i més concretament el seu redactor Dídac Feliu, com ja podem suposar es refereixen a una forta reculada en les estirades d'orella que des de la Conselleria de Cultura feia Maria Antònia Munar als consellers del Govern Balear que més es distingien en la utilització gairebé exclusiva del castellà.

Pareix que els assessors en matèria lingüística del president Canyelles, li han aconsellat que aprofiti el canvi de conseller «cultural» per fer un canvi de rumb en la política lingüística del seu govern. Es tractaria d'aprofitar que el nou conseller, tot inexpert ell, possiblement serà molt més bo de manejar que la ex-consellera. Les raons dels canvis estarien en el fet que, segons els sociòlegs, el jovent de Ciutat parla majoritàriament únicament en castellà com a resposta a la «imposició» del català per part de les institucions públiques. Altres dues raons serien el rebuig al nom científic de català que es dona a la nostra llengua i també fets com el de, textualment del diari abans esmentat, «mares plorant davant els instituts, perquè els seus fills no poden accedir a la Universitat per haver suspès el català», per posar algun exemple. A tot això cal afegir que al nou conseller de cultura, Tomeu Vidal, li ha mancat temps per declarar que sense posar en dubte la unitat de la llengua, li agrada el cul de la seva dona i com parlen els poblers més que com ho fan els barcelonins. Tot aquest *panorama* ens pot dur a fer unes quantes reflexions.

La primera reflexió la podríem fer respecte a en què poden afluir les conselleries del Govern Balear en l'aplicació de la Llei de Normalització Lingüística, si la majoria no li fan ni puta cas, parlant malament. Anuncis als diaris exclusivament en castellà, telefonistes i encarregades del registre que només parlen castellà, consellers com el senyor Saiz que passen més gust de parlar públicament en castellà que un al·lot de mejar un gelat, etc. Amb aquests exemples és més que clar que

Amb el canvi de titular a la Conselleria de Cultura del Govern Balear, han començat a sorgir rumors insistents sobre un canvi d'orientació en l'aplicació de la Llei de Normalització Lingüística. Aquests rumors, portaveu dels quals és, com no podia ser d'altra manera,

si afluixen un poc no farà falta donar ni mitja passa per fer-ho tot en castellà. Son uns cínics.

És ben evident que la majoria de joves de Ciutat parlen sempre en castellà. No és necessari la consulta a cap sociòleg per saber-ne la causa: és més còmode, i fer-ho no porta

Tomeu Vidal, nou missatge

mai a cap tipus de situació tensa o complicada, tot al contrari del que passa si un intenta parlar sempre en mallorquí a Ciutat. Proveu-ho i tastareu l'envinagrat a la vostra pròpia casa. Un altre gall cantaria si tots els que sabem parlar en mallorquí ho féssim sempre, i sempre vol dir sempre, no seria necessari parlar de lleis protectores de llengües ni invocar-ne el nom. Fins i tot el president Canyelles entendria que és vergonyosa la seva necessària existència: només amaga el baix concepte que tenen molts de mallorquins d'ells mateixos i de la llengua que els seus avantpassats els han deixat com a herència, ja que són capaços de canviar-la ràpidament per la primera que ha arribat per aquí, sense rebre res a canvi.

Comentar la pena que li fan al nostre president les mares que ploren perquè els seus fills no han pogut canviar de curs perquè no han acreditat suficients coneixements de la nostra llengua és ridícul. És ben segur que no en tendria tanta de pena si aquests no poguessin accedir a la Universitat per culpa de la religió, les matemàtiques o la gimnàstica. Aquestes matèries tampoc no són necessàries per poder continuar vivint i ningú ho posa com a excusa per no aprobar-les, com es fa amb el català.

Si el preu de la *pau lingüística* que vol el senyor Canyelles ha de ser veure rétors com el que qualche institució pública ha posat a la entrada de Ciutat, a Son Malferit, amb la inscripció de CAMINO FONDO, mes val que ho deixin correr. No importi ho enmascarin pus: possant CAMINO HONDO es llevarien la careta i tots sabriem a que ens hem d'atendre. Mentrestant hem de suposar que el nou conseller s'haurà d'entretenir gaudint de la contemplació dels darreres de la seva dona, ja que li hauran pres la dextra. Els crancs serien incapaços de millorar-ho..

Andreu Bauçà

LA MACROPRESÓ DE MALLORCA: UNA HIPOTECA PEL FUTUR

La possible construcció d'una macropresó a Mallorca s'afegeix a la ja llarga llista d'amenaques que afecten el desenvolupament de l'illa. Des de Madrid se segueixen obstinant a voler planificar el nostre futur sense comptar amb nosaltres. Ara toca fer macropresons, prop de 20, idò a fer macropresons! Les condicions geogràfiques (som una illa, no una estepa semidesèrtica!), territorials, ambientals, econòmiques, socials, etc., sembla que no tenen massa interès.

La política d'infraestructures penitenciàries no es pot basar en la imposició de models centralitzats. Demà, quan el mal estigui fet, els funcionaris de torn diran que les macropresons varen ésser una equivocació (ara ja ho diuen els jutges, els sindicats i els especialistes), però avui diuen que són inqüestionables, i sembla que oposar-s'hi ja és de bon començament oposar-se a l'interès general.

Segons Emilio Gastón (Justícia d'Aragó) les macropresons incompleixen la legislació penitenciària, no redueixen el desarrelament dels reclusos, i dificulten la reinserció. El Congrés sobre alternatives al sistema penitenciari actual, celebrat a Madrid i patrocinat per la Fundació Encuentro i el ministeri d'Assumptes Socials, va qualificar les macropresons de «brutals» i va reivindicar solucions més humanitzades. Podríem esmentar també les posicions manifestades pel jutge de Vigilància penitenciària Ramón Villar: «les macropresons sols són rendibles econòmicament però van en detriment del tractament penitenciari», o les posicions d'oposició dels sindicats UGT i CCOO.

Però si les macropresons possiblement són en elles mateixes un projecte contradictori amb els objectius fixats per la Llei General Penitenciària de 1979 (que fixava en 350 el nombre màxim d'interns, d'acord amb les recomanacions del Consell d'Europa), en una illa de les dimensions de Mallorca arriben a assolir caràcter de vertader despropòsit. Mallorca no necessita de cap manera una macropresó, a no ser que se la vulgui convertir en una colònia penitenciària.

La implantació d'aquests centres ha aixecat en algunes Comunitats Autònomes una àmplia oposició popular, i a vegades la ferma oposició del Govern Autònom. Aquest és el cas d'Aragó on la Diputació General ha recordat al Ministeri de Justícia que tot i no tenir competències penitenciàries, si que les té en Urbanisme, i que no admetrà la imposició de la macropresó en el municipi de Zuera (Saragossa).

El ministre de Justícia, el 9 d'abril de 1992, va presentar als mitjans de comunicació la maqueta d'aquests macrocentres que han de subsistir els actuals a partir de 1996. Les presons noves estan planificades com a ciutats independents. Inclouen una torre de control de 70 metres d'altura, i es divideixen en 14 mòduls, cada un d'ells amb capacitat per a 68 interns. La població reclusa s'acostarà així al milenar de persones, tot i que la pràctica habitual fa preveure un procés de massificació que pot dur fins i tot a doblar aquesta xifra. Tenguem en compte que els criteris de rendibilitat són la filosofia inspiradora d'aquest nou model. La superfície edificada -l'afectada més o menys directament és molt superior- pot arribar als 500.000 m².

És evident que no estem parlant d'una actuació secundària, d'unes petites obres d'infraestructura, estem parlant de la construcció d'una nova població de prop de 2000 habitants (reclusos i funcionaris).

Les conseqüències econòmiques no són negligibles. Si, per exemple, s'ubicàs en el Pla de Buc a Santa Maria del Camí, es

dificultaria la viabilitat de la Denominació d'Origen Binissalem, ja que les 50 Ha construïdes serien el nucli del vinyet -ja molt afectat per les obres de l'autopista-. Els esforços que han duit al reconeixement d'un producte de qualitat i amb futur quedarien esvaïts. El Consell Regulador de la Denominació d'origen, el 3 d'agost de 1992, deixava clara la seva oposició, fent constar la gran concentració de vinyes inscrites en el Registre del Consell que es dóna en aquest punt, i les seves característiques edafològiques òptimes pel conreu de raïm de vinificació, fonament de la gran qualitat dels vins de la comarca.

Però si en lloc d'ubicar-se a Buc es fes a un altre indret les conseqüències no serien menys greus. La zona entre Raiguer i Pla que comunica la nova autopista Ciutat-Consell, és una comarca que els darrers anys ha patit la crisi industrial general del Raiguer i la crisi agrària que ha afectat els productes tradicionals (ametla, garrova, cereals, ramaderia ovina...). Sols l'existència d'una qualitat de vida acceptable, unes bones condicions ambientals, les seves bones comunicacions, i una petita empresa més o menys activa han permès unes certes alternatives de futur. La macropresó, en aquestes condicions, hipotecaria les possibilitats de desenvolupament de la zona, amb conseqüències serioses de destrucció del teixit social i de desarticulació econòmica.

Un altre tema són les conseqüències d'índole social, demogràfica i cultural. Les petites comunitats rurals no són el medi més adequat per tal d'assegurar la integració social del reclus o la seva família. Basta fer un repàs a l'àrea per constatar la seva estructuració a partir de petits nuclis, a vegades de pocs habitants, però amb segles de vivència comuna (Santa Eugènia, Ses Coves, Ses Alqueries, Biniali, Sencelles, Consell, Alaró, Santa Maria, Pòrtol, Sa Cabaneta, Marratxinet...) És el futur d'aquests pobles el que estaria en joc.

Així, idò, no es pot dir no la volem a ca nostra, la volem a cal veïnat. El problema de la construcció d'una macropresó té un abast comarcal, i en el nostre cas afecta tot l'espai insular.

Fins ara no s'ha precisat quina serà la seva futura ubicació, però els treballs d'estudi de l'Empresa Nacional d'Enginyeria (INITEC) per encàrrec de la Secretaria General d'Assumptes Penitenciaris han estès la preocupació.

INITEC va desembarcar a Mallorca com si es tractàs de la Guayana Francesa del cèlebre Papilló. Els criteris eren tan sols físics: geologia, topografia, distància a Palma, valor dels terrenys, comunicacions... Res més. Per res es va considerar la realitat social, econòmica, humana o territorial. No ens coneixem el resultat de l'estudi, però no pot ésser gens rigorós.

La resolució del tema penitenciar a Mallorca s'ha d'efectuar a partir de la seva realitat territorial, de l'existència de l'actual presó de Palma, i de l'estudi de la seva adequació o reconversió. Perquè tan sols Palma té capacitat per donar sortida no traumàtica a la ubicació de la presó, descartant ja d'entrada qualsevol plantejament de macropresó.

És curiós que quan es qüestiona la possibilitat de construir un hospital a Inca per restriccions pressupostàries, quan no s'estan construint els poliesportius compromesos pel Ministeri d'Educació i Ciència, quan s'està deixant els pobles amb unes escoles primàries, quan es neguen les inversions estatals més necessàries, l'Estat Espanyol emprengui l'operació de la macropresó. Una operació que a Mallorca no li convé gens ni mica.

*Mateu Morro i Marcé
Baile de Santa Maria del Camí.*

JARDINERIA

Els arbres ornamentals de fulla perenne

La **magnòlia** és un arbre de fulles molt lluents per damunt i de color de canyella per davall. Les flors, de color blanc cremós, són d'una mida espectacular: de 10 a 12 cm de diàmetre. Se sol emprar com arbre ornamental de jardins i parcs, però no és apropiat per servir-se de la seva ombra.

L'**alzina** és un arbre de fulles fortes, de color verd mat per damunt i verd cremós per davall. Les seves flors passen pràcticament desapercebudes, però no el seu fruit, els aglans. Quan la sembrem no l'hem de posar en un lloc on es regui molt, perquè un excés d'humitat li podria fer molt de mal.

L'**arbocera** és un arust de fulles de color verd brillant, flors blanques i fruits vermells, que són comestibles. La principal dificultat que podem trobar en sembrar-la és que el terreny ha de ser neutre o àcid. A més, bastant sovint li hem d'aportar elements minerals.

L'**olivera** és un arbre de fulles verdes fosques per damunt i platejades per davall i flors quasi invisibles però de bona fragància. La principal virtut de l'olivera és que es pot sembrar en qualsevol tipus de sòl.

El **garrover**, de fulles d'un verd obscur per damunt i clar per davall, fa unes flors petitíssimes que produeixen fruits comestibles en forma de beina. És un arbre que suporta bé els terrenys bàsics i que ha de menester espais amples, ja que necessita una abundosa exposició solar.

El **ficus** té les fulles de color verd brillant per damunt i mat per davall. Segons la varietat tenen les fulles més grosses o més petites. Als climes freds s'empra com a planta d'interior, ja que és un

arbre que no suporta les gelades ni els freds molt intensos. Prefereix els sòls neutres, una situació assolellada i regs abundosos.

L'**eucaliptus** és un arbre molt emprat per mor del seu ràpid creixement. Té les fulles en forma de llança, de color verd blavós per damunt i d'un verd

més fluix per davall, que deixa veure les nerviacions rogenques. Les flors, pràcticament inapreciables, donen lloc a un fruit rodonenc de color marró. Les fulles, les flors i els fruits tenen propietats aromàtiques.

La **iuca** és una planta a mig camí entre l'arbre i l'arbust. S'empra

als jardins perquè té la fulla perenne. Les fulles són de color verd obscur, fortes i generalment acabades en punta. Les flors tenen forma d'enfilall de color blanc cremós i surten a l'estiu. Aguanta prou bé les baixes temperatures.

La **palmera** és l'arbre típic dels oasis del desert. Té un tronc erecte, al capdamunt del qual hi ha un penatxo de fulles, en forma de palma, tirant cap avall. Les palmeres no suporten els freds intensos. Una cosa curiosa és que millor si es reguen i es fertilitzen, però el sòl ha de tenir uns bons drenatges.

El **garballó**, de fulles en forma de ventall més o manco grosses, de color verd clar, flors fent una espècie d'enfilall de color groguenc, i fruits primer verds i després ennegrits, és una planta que es pot sembrar en qualsevol tipus de sòl i que aguanta els freds no molt forts.

Explotació i venda de palmeres per a jardins a Alacant.

Francesc Nicolau

L'OCB

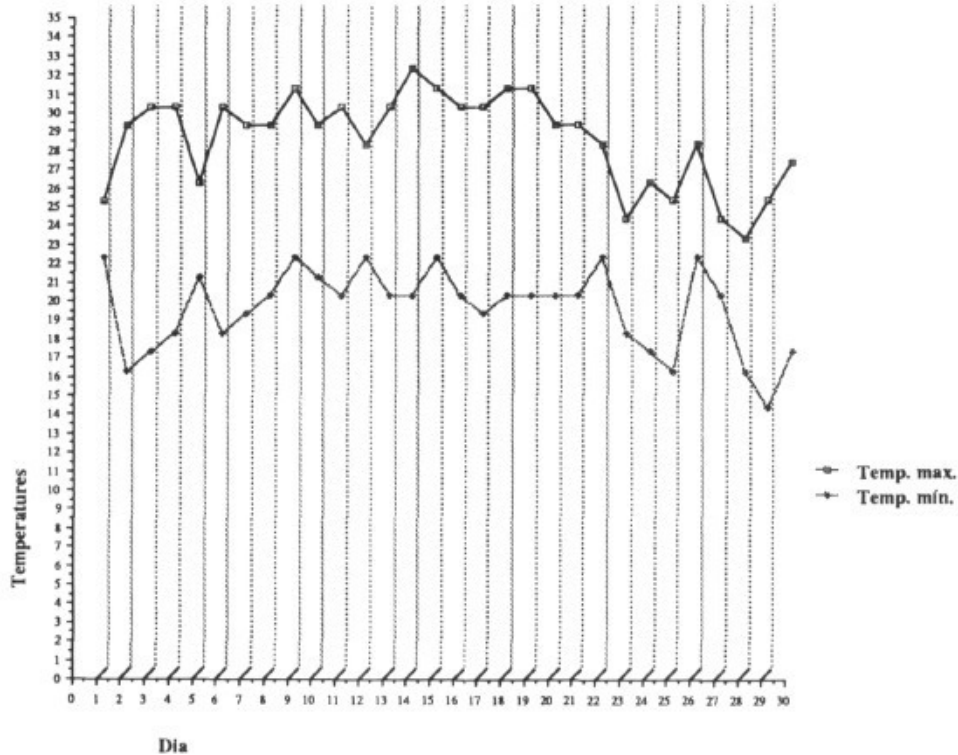

D'EXCURSIÓ

Meteorologia

“Al setembre, el mal temps és de tembre”

Com a conseqüència de les inflaccions que origina el corrent en “xorro”, anomenat Jet Stream, la tardor sol ser moguda i el mar de níguls sol ser fantàstic a causa de l’origen de níguls convectius, que són els més típics durant aquesta mesada: és fàcil contemplar l’encreua del ferrer o, conegut també com a cumulonimbus. Habitualment aquests níguls són tempestuosos, duen molt aparell elèctric i poden provocar pluges locals molt intenses, sobretot, quan estan associats a inestabilitat amb altura. També és habitual que la pluja falti, malgrat la referència del títol que encapçala, com ha succeït durant aquest mes.

El temps durant el mes de setembre ha estat variable, tenint en compte la variabilitat de dies que hem tengut. De fet, seguint les indicacions que facilitava el baròmetre feia preveure durant alguns dies pluges –“el nom de Maria, aigües envia”– com hagués estat habitual i que devers Catalunya van donar tants de litres. Una vegada més, s’ha de considerar la peculiaritat del temps de les illes respecte del de la península, a causa del factor insular que ens caracteritza.

Les pluges han estat mínimes, malgrat que “els camps per sant Miquel esperen aigua del cel”. Els dies de pluja han estat pocs i, a més, ha plogut poc.

El total acumulat de l’any és el següent:

gener	40,8	juny	65,5
febrer	20,8	juliol	0,0
març	76,6	agost	25,2
abril	40,4	setembre	16,1
maig	65,0	total	350,4

Les temperatures han estat normals durant aquest mes. Aquestes han tingut uns valors normals, destacant únicament que la insolació s’ha començat a notar com a conseqüència de la trasllació solar. Malgrat que, a mitjant mes, les temperatures foren altes, a principi i a final de mes, la sensació del temps ha estat més fresca.

En definitiva, el setembre ha estat poc amarant i com diu la sabiduria popular “tot es compondrà amb una bona aigua”.

Miquel Company i Miquel Alzamora

CENTRE D'ATENCIÓ

Cada poble de Mallorca és el nostre centre d'atenció. En el Consell Insular de Mallorca centram el nostre esforç en les necessitats socials de cada poble.

Per això, a través dels **Centres Comarcals d'Acció Social**, es posa a disposició dels ajuntaments el suport financer i tècnic que necessiten. Assessorant i canalitzant les demandes que els professionals dels ajuntaments formulin, coordinant i articulant a nivell comarcal els programes d'atenció social que es vagin creant.

Per reforçar el desenvolupament dels serveis socials en els municipis de l'illa.

Perquè són el nostre centre d'atenció.

SERVEI D'ACCIÓ SOCIAL

C/ Palau Reial, 1 • 07001 Palma

Centre Comarcal d'Inca
c/ Antoni Rubí, 1, 2n.
07300 Inca
Tel. 88 02 16

Centre Comarcal de Manacor
c/ Baix Riera, 17, 2n.
07500 Manacor
Tel. 55 47 81

Centre Comarcal de Palma
c/ General Riera, 111.
07110 Palma
Tel. 75 65 43

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

NOTÍCIES HISTÒRIQUES SOBRE CONSOLACIÓ

VII. Els donats

Façana de Cas Donat, renovada amb la restauració del Santuari (1959-1966).

Una institució decisiva per la bona marxa del santuari al llarg de la seva història ha estat la dels donats, custodis de la Mare de Déu, vetladors diligents de l'oratori i dels seus entorns, i amables acollidors dels visitants.

Paret mitgera amb el casal de Nostra Senyora hi ha l'edifici de Ca's Donat que té també la seva petita història. Aquesta casa existia ja a principis del segle XIV, segons declaració del rector de Sant Joan en la capbreuació dels beneficis eclesiàstics de tota la diòcesi, ordenada pel rei Joan I d'Aragó a 13 de novembre de 1395, i consignada l'any 1404 pel mestre racional de la Cúria reial, Pere de Manresa: "un alberc situat prop la dita esgleia, franc de tot alou estrany, ço és en alou propi, assignat al ús e habitació del rector de la dita esgleia, passats són cent anys, segons que ho demostra la sua situació antiga, lo qual afronta de totes parts ab la dita esgleia e ab les pertinences de aquella"¹.

Feia molts d'anys, tal vegada més de cent, que l'església parroquial estava enmig de la vila i el rector, sigui perquè li abellia viure solitari sobre el pujol de

Consolació, sigui perquè la penúria econòmica no li permetia edificar una rectoria dins el poble, cap a l'any 1564 habitava encara l'antiga rectoria vora l'església vella. En la visita pastoral d'aquest any se li mana que faci una rectoria enmig del poble, i se li dóna permis per vendre les cases que estan ran de l'església vella i els camps contigus, per destinar el producte a les obres².

Pocs anys després, edificada la nova rectoria sense que fos necessari vendre les cases ni les terres del pujol, el rector deixa la rectoria vella, que és ocupada pel primer beneficiat de Consolació, Mn. Joan Ribes. L'any 1584 el jurat Antoni Nicolau d'Els Calderers exposa al Consell municipal que aquest prevere "ha deixades les cases de la Isglésia vella i es vingut assí a la vila, i ara no sols les cases van a la ruïna, més encara la Isglésia, perquè no hi ha ningú que do recapte ningun"; a proposta de dit Nicolau els jurats acorden deixar les cases i terres al fill del Sr. Antoni Gual que vol obrir-hi una escola per ensenyar primeres lletres i gramàtica a fadrins i minyons³.

La primera referència documental al donat de

Vista de Consolació des de migjorn, amb el cementiri al davant

Consolació és de 1597: en la Visita pastoral és visitada l'església vella "i la casa contígua"; es mana fer inventari i que "lo prevere o donat qui té i per temps tindrà càrrec de dita església ne tenga una còpia". L'any 1603 la casa adossada a l'oratori es torna trobar sense ningú que hi habiti. En la Visita pastoral es proveeix que el prevere beneficiat pagui sis lliures cada any per l'adob de les cases i estigui en elles sense pagar altra cosa⁴.

Durant la primera meitat del segle XVII l'habitatge de Consolació es veié convertit en ermita: el seu primer estadà fou Antoni Mayol, "ermità de Ntra. Sra. de Consolació", segons resen els documents. L'única data que ens consta és la del seu testament el 3 d'abril de 1623, en el qual llegà la fundació de dotze misses a l'església parroquial i tres "en la Iglésia vella de N^a. Sra. de Consolació". No hem trobat la data de la seva mort en els llibres parroquials⁵.

Mort l'ermità Antoni Mayol, l'ermita fou envaïda per la família d'un nou donat, Montserrat Mas, amb una catefa d'infants. Els jurats, malgrat reconeguessin "que és bon home i ha servit bé", compartien l'opinió del rector Mn. Pere Joan Gayà, que "diu que no convé que hi estigui, tenint per ara un bon religiós, fra Joan Oliver, qui diu s'hi mudarà", i acordaren la substitució el 7 de juliol de 1624⁶. Amb el donat-ermità Joan Oliver tornava a l'ermita de Consolació la quietud i el silenci, que es mantingué per espai de trenta-dos anys, fins a la mort de l'ermità a 18 d'octubre de 1656. En les llargues hores de pregària i treball de la seva vida ermitana féu unes portes noves per l'oratori, per les

quals fou recompensat amb 5 lliures 13 sous⁷.

A principis del present segle es pensà en establir novament una ermita a Consolació. L'any 1915 el donat Joan Gayà, a. Calobra, després de 33 anys de servir el santuari, volgué deixar el seu càrrec. El rector Mn. Joan Niell expressà al Bisbe el desig de posar-hi una comunitat d'ermitans⁸. El Bisbe no degué trobar factible la proposta, i al cap de pocs dies fou nomenat donat Pere Josep Mestre i Gayà, a. Betxà, amb la seva esposa Catalina Bauzà i Gayà. Dissortadament ambdós moriren "l'any

del grip", a 21 de gener i a 6 de febrer de 1919, deixant orfes dos infants; el més petit, que sols tenia mig any, seria amb el temps el P. Francesc Mestre i Bauzà, m. SS. CC.

L'Obreria de Consolació tingué sempre cura de la conservació i renovació de l'edifici de Ca's Donat. L'any 1679 s'havia construït la planta superior de l'edifici, i els obrers Berenguer Gayà i Miquel Barceló, que en deixar el càrrec l'any 1677 havien quedat deutors a l'Obreria en 15 lliures, es comprometeren a fer l'escala per pujar a la sala, "i encara que dita obra ha de importar major quantitat, per sa devoció s'obliguen a fer-la tota a ses costes i juntament se obliguen en acabar de sotilar i empavimentar dita sala"⁹.

Entre els anys 1732-1743 es féu tira-tira una renovació total de Ca's Donat¹⁰. L'any 1774 es va renovar el forn i l'any 1776 el lloc comú; el 1782 es va mudar el canyís a la "sala llarga" i es va fer el trespol a la casa i cuina, i el 1784 es va canviar el canyís i teulada del segon aiguavés; el 1791 es renovà la xemeneia i es plantà a la cuina un cossi per fer bugada; el 1792 es féu l'empedrat de l'entrada de Ca's Donat, el 1793 s'enrajolà la casa amb 800 rajoles de Vilafranca i el 1794 es renovà la teulada amb 600 teules¹¹.

Mn. Joan Niell portà a cap l'any 1908 la reedificació de Ca's Donat. Les obres, a costes i despeses de l'Obreria, foren fetes pel mestre picapedrer Miquel Sastre per 1.127 pessetes, les portes i persianes del fuster Joaquim Sorell en costaren 247, i el treball del ferrer Climent Picomell, 44. El nou edifici s'inaugurà el Quart Diumenge d'aquest any¹².

Per un inventari fet el 2 de desembre de 1696, essent donat Guillem Roig, a Lluc, coneixem el parament de la casa: "un llit de monja amb sa màrfega, 14 llançols i dues coixineres, un bufet i una tauleta, sis tovalles de taula i 30 torcaboques, dues destrals, dues pelles d'aram, unes graelles de ferro i uns ferros de llar, tres llumeners de ferro, un morter de pedra viva, dues escales de poll, un llit de bancs i posts amb màrfega, tres bancs vells, dos poals d'aram per la cisterna i un poalet petit, seixanta rams de fil cru i un de cosir i 51 cabdells de fil blanc, un mul per acaptar i xàvega per acaptar palla".

A un altre inventari de 29 de maig de 1722 s'hi afegeixen: "en lo menjador, una taula de alzina llevadissa ab sos bancs; en la casa, una caixa de pi, dos alforges de acaptar, dos odres de aportar oli i dos senalles, un calderonet i alguns plats i escudelles i una guinaveta, unes molles, 5 culleres i 4 culleretes i 8 olles; en la cambra, setze olles i cassoles, dos dotzenes i mitja de escudelles de Inca, i nou blanques i tres redones, un flascó i brocal i dos tassons, onze plats i dos oueres, dos alfàbies, una setria, una ancolla i una butilla"¹³.

El parament de la casa i les despeses de manteniment anaven a càrrec de l'Obreria. Vegem-ne una mostra, espigolada pels seus llibres de comptes: "Per 5 gerres, una cassola i una dotzena de escudelles, 7 sous" (1731), "per sal per salar olives per la casa, 4 ss." (1740), "per gasto de menestres i oli per la casa, 1 lliura" (1741), "per una barcella de sal per al donat, 8 ss." (1751), "per 4 olles grans i petites, escudelles i graneres, per un brocal i tres tassons de vidre, 14 ss. 6" (1766), "per dos llums nous, quatre olles grans i dues mitjanceres, 15 ss." (1768), "per 12 cadires, 6 grans i 6 petites, 4 lls. 10 ss." (1771), "per tres cadires de repòs de vaqueta negra, i fer-les dur, 4 lls. 17 ss. 4" (1780), "per estanyar dos pelles de casa, 10 ss." (1781), "per una caixa de poll per posar la roba de la casa, 6 lls. 4 ss." (1794), "per una xada, destral, armella i 3 guinavets, 1 ll. 5 ss." (1801), "per dur llenya i estellar-la, 2 lls. 18 ss. 10" (1801), "al ferrer per adobar un pany de la boval, 14 ss." (1810).

En aquesta "boval" del santuari hi havia sempre una bística, necessària tant per conrar les terres de la Mare de Déu com per les captes, especialment per les que es feien per altres viles. En els llibres de l'Obreria es troben referències constants a aquest auxiliar dels donats: "Pel valor d'un burro, 13 lls. 10 ss., per gastos d'enviar a comprar un mul, 4 ss., per ferrar el jument i claus, 12 ss. 10" (1729), "per un burro que s'ha venut, 10 lls., per un mul qui actualment serveix a la casa, 36 lls." (1730), "un bast per al mul i cabeçades, 2 lls. 5 ss." (1731), "per ferrar el matxo de Nostra Senyora, 1 ll. 6 ss." (1740), "per curar el matxo de la casa, 9 ss." (1743), "per unes beaces, 1 ll." (1748), "per 4 quintars de garroves pel mul, 1 ll. 12 ss." (1750), "per adobar lo albardà del mul, 3 ss." (1750), "15 sous valgué el cuiro del mul qui morí" (1768), "per refresc per raó d'un mul s'ha donat a la Mare de Déu, 10 ss." (1768), "per un ofici solemne se cantà per al marquès de Sant Martí qui regalà un mul a Maria Santíssima, 2 lls. 12 ss." (1780), "per una ruca comprarem de dos anys i mig, 22 lls. 10 ss." (1794), "del valor de un mul (venut), 145 lls., per una missa promesa per el mul, 10 ss." (1810).

Els drets i les obligacions dels donats consten en els pactes establerts amb el donat Miquel Garí, elegit el 10 de gener de 1741:

1º es pacte que dit donat no pugue treure cosa de dita Casa, com és llenyam, pedres, terra, fems et als., sí que los fems serviran per conrar les tanques i marjades de la terra de Nª Sª, el producte de la qual servirà per dit donat i per el mul que se troba en dita Casa.

2º es pacte que dit donat no puga treballar del mul de dita Casa en terres sues, ni menos deixar-lo a persona alguna, ni traginar per altri, en pena de vint sous per cada vegada.

3º es pacte que dit donat no pugue acaptar en lo estiu blat dins dita vila, ni en son terme, per quant esta acapte sempre la han feta los obrers; sí podrà acaptar ordi per al mul.

4º es pacte que dit donat tindrà obligació de acaptar per les viles que se li destinaran ab la lletra del Mt. Iltre.

<p>RESTAURANT - BAR</p> <p>Cta. Manacor - Inca, km. 9 Tel. 830246 PETRA</p>	<p>FONTANERIA i FERRERIA</p> <p>J. COMPANY</p> <p><i>Instal·lació de banys</i> <i>Llanterneria en general</i> <i>Ferreria</i></p> <p>C/ Consolació, 17. Sant Joan Tel. 52 62 77</p>
--	---

Vicari General, tant blat, com ordi, llegums, oli, olives, garroves, llana, formatge et als., ... i amb los Obrers partiran per mitat lo que haurà replegat, menos les garroves, i olives, i oli, perquè esto ha de servir, esto és, les garroves per al dit mul, i les olives i oli se consumiran en dita Casa de Consolació, entre dit donat i les devotes persones que aniran a visitar N^a Senyora.

5° es pacte que les promeses que faran a N^a Sra. de qualsevol cosa sia, no degue entrar en part el dit donat.

6° es pacte que dit donat deurà cuidar de assistir sempre en dita Casa, de manera que sempre tropien subjecte allf les persones que aniran a visitar N^a S^a, en pena de 10 ss. per cada volta que dit donat no tindrà subjecte allf.

7° que deurà fer bons los inventaris, tant de la Iglésia com de la Casa, ab obligació de sos béns propis¹⁴.

Donats de Consolació¹⁵

? - +1623. Antoni Mayol, ermità

? - 1624. Montserrat Mas

1624- +1656. Fra Joan Oliver, ermità

1657. Pere Gelabert
 1664. Joan Bauçà
 1673-1679. Jaume Fiol
 1679-1686. Miquel Gayà
 1686-1693. Ramon Gayà, fill de Francesc
 1696-1713. Guillem Roig, a. Lluc, fill de Lluc i Caterina Gayà, i esposa Montserrat Miralles
 1713-1722. Antoni Mayol, fill d'Antoni i Joana Barceló, i esposa Magdalena
 1724. Joan Portell
 1732-1738. Bartomeu Gayà, a. Pompós. Fou també obrer els anys 1736-1737.
 1741-1751. Miquel Garí
 1779. Joan Bauçà
 ? -1882. Francesc Gayà, a. Calobra, i esposa Isabel Barceló
 1882-1915. Joan Gayà i Barceló, a. Calobra, i esposa Antònia Galmés
 1915-1919. Pere Josep Mestre i Gayà, a. Betxà, i esposa Catalina Bauzà i Gayà
 1919. Bartomeu Nigorra i Barceló, a. Xicota, i esposa Margalida Gayà

Josep Estelrich i Costa

NOTES

¹ Capbreu d'En Manresa. Transcripció de Mn. Bartomeu Guasp a DOCUMENTA, pg. 397.

² APSJ (Arxiu Parroquial de Sant Joan), 21.1, f. 4

³ Arxiu municipal de Sant Joan, 1er Llibre de Consells, 1563-1596 (transcripció de Mn. Ramon Gayà, a DOCUMENTA, pg. 189).

⁴ APSJ, 21.1, ff. 23-23v. 34; Arxiu municipal, Llibre de Consells, 1596-1615 (transcripció de Mn. Ramon Gayà a DOCUMENTA, pg. 231).

⁵ APSJ, 31.4, ff. 1. 1v. 4. 5. 5v. 7. 22v. 23v. 24v. 26. 33v.

⁶ Arxiu municipal. Llibre de Consells, 1619-1632 (transcripció de Mn. Ramon Gayà a DOCUMENTA, pag. 222).

⁷ APSJ, 13.1.3, f. 3; 61.1, f. 135v.

⁸ Arxiu diocesà de Mallorca, III/161/187.

⁹ APSJ, 61.1, f. 142.

¹⁰ APSJ, 61.2, ff. 10v.-22v.

¹¹ APSJ, 61.4, ff. 10. 11. 17. 18v. 20v. 21. 22.

¹² APSJ, 21.5.6.

¹³ APSJ, 61.2, ff. 2. 4.

¹⁴ APSJ, 61.2, ff. 19-19v.

¹⁵ La relació és notablement incom, sobretot pel que fa al segle XIX. El llibre d'Obreries, font principal d'informació, només ocasionalment fa referència als donats. S'indiquen el primer i el darrer dels anys en que els hem trobat documentats.

"la Caixa"

AGÈNCIA DE SANT JOAN

Planter M. Nicolau

C/ de Ramon Llull, 52
 Telèfon 52 61 87

07240 SANT JOAN
 (Mallorca)

mel i sucre, dolcet dolcet

Enguany ja no es farà la Festa des Butifarró o, en tot cas, no la farà la Penya Motorista, que l'organitzava de fa un quart de segle. Qualque dia sabrem quins problemes han fet que se suspengués un acte ja tradicional. Per donar l'excusa del mal temps val més no dir res i guardar un silenci digne. Sembla que, al capdavant, hi ha enfrontaments de caràcter polític. El president ha perdut les ganes de festa d'ençà que l'Ajuntament ha canviat de color. Potser n'està endolat. Ara, si tothom esperàs que governassin els seus amics per anar de fer festa, n'hi hauria molts que no farien més que plorar. Però a la Penya, com pertot, no hi ha (o no hi hauria d'haver) ningú imprescindible. Si, com diuen altres directius, hi ha una part grossa dels socis que volen la Festa, la poden organitzar ells mateixos. No deu ser que excusen darrera la falta de ganes del president la seva pròpia falta de ganes o de coratge o de voler que realment hi hagi Festa? No puc creure que organitzar la Festa des Butifarró exigisqui unes característiques tan extraordinàriament exòtiques que només es donin en una sola persona de Sant Joan.

Després d'observar atentament el govern municipal he pogut descobrir les seves línies d'actuació: n'hi ha moltes i en totes direccions, encara que siguin contradictòries. Per exemple, es du una política d'estalvi econòmic? Per una part, sí. No hi ha doblers per a la seguretat vial, per adobar les faroles o per al manteniment d'edificis i espais municipals. Per una altra part, no. Per a fer festes, els diners surten de davall les pedres. Si una empresa funcionàs així, sense un pla definit, ja hauria hagut de tancar fa estona. Pareix que al govern municipal tothom va a la seva: als plens semblen un vertader galliner, es mouen bregues i discussions acarnissades sobre temes que haurien d'haver aclarit abans i que sovint són de poca importància. La solució a aquests problemes interns

d'entesa no pot ser més inelegant: si no som capaços de fer un pla entre tots, anirem voltant sense rumb.

Tanmateix, hi ha temes en els quals sí que ha millorat l'Ajuntament. Un dels pocs és la gestió personal del batle: ja era hora de tenir-ne un que agafàs el bou per les banyes, en fi, que prengués decisions. Un exemple d'això que dic és el que ha passat amb la perllongació del carrer de la Unió. El batle actual té la intenció (s'hi ha compromès) de passar factura a l'ex-batle, el beneficiat pel nou tram de carrer, i aquest ha dit públicament (en un ple) que pagaria. Una altra mostra de caràcter és la decisió de no entrar al consorci d'aigües (curiosament promogut per Joan Verger, bon amic del batle) perquè no ho veu clar. Finalment, s'ha guanyat en transparència. Ara, les preguntes dels membres de l'oposició o dels particulars es responen de forma entenedora i concreta. Tanmateix, no tot són flors. Un senyor batle que ha tengut coratge de plantar cara al president del Consell (en el tema del Consorci) és incapaç de resoldre una qüestió aparentment tan senzilla com la d'una acera de veïnat de ca seva que està de fa anys quatre dits més baixa que l'asfalt de la calçada.

Qualsevol que es passegi per foravila pot comprovar que la màquina que fa les voreres netes no passa amb prou regularitat ni pertot allà on hauria de passar. La feina de la màquina és bona, però es veu que les màquines que hi ha no donen l'abast per a la quantitat de voreres de camins que han de menester eixarmar. Una situació semblant a la de les voreres és la dels torrents. Les torrentades dels darrers anys, alguna de les quals va fregar el nostre poble, no semblen haver ferit la sensibilitat

dels responsables. És obvi que la netedat dels torrents ajuda molt a reduir els efectes negatius de les pluges fortes i a hores d'ara ja hauríem d'haver après de l'experiència. Un símptoma i un efecte de la falta de neteja a les voreres i torrents de foravila és la proliferació de rates, que poden arribar a ser un vertader problema. Aquest estat d'abandó és

degut sobretot al canvi de les tècniques de cultiu. Però el que no es pot fer és limitar-se a plànyer-se. Quan els particulars deixen de fer un servei d'interès social ve l'hora de les institucions de cercar-hi remei.

Joan Bauçà

F U T B O L

AT. SENCELLES 1 - SANT JOAN 0

Temps de possessió: 1a. part 11' 14"
 2a. part 11' 37"
 Total: 22' 51"

Regularitat:

Miquel Gayà (Pinxo)	3
Benigne Company (Nino)	2
Joan Bauzà (Bossa)	1

SANT JOAN 2 - MARIENSE 2

Golejadors: Quico 1
 Sansó 1

Temps de possessió: 1a. part 14' 38"
 2a. part 15' 35"
 Total: 30' 13"

Regularitat:

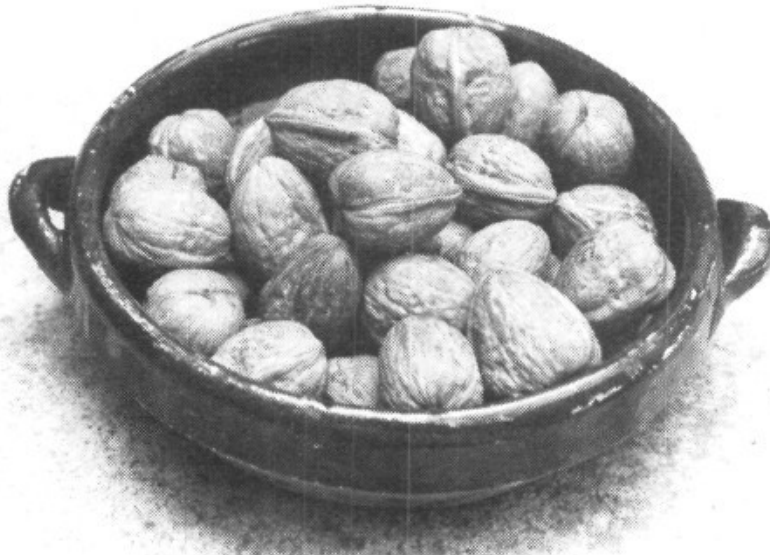
Miquel Gayà (Pinxo)	3
Joan Bauzà (Bossa)	2
Ernest Miró (Pagès)	1

Golejadors: Quico 1
 Sansó 1

Regularitat: Miquel Gayà (Pinxo) 6
 Joan Bauzà (Bossa) 3
 Nino 2

EL NOGUER

El noguer, *juglans regia*, és un arbre present des de temps immemorials entre nosaltres. Sembla ser originari dels Balcans i de l'Àsia Occidental. És un arbre altiu, amb un tronc llarg ben conformat, cobert amb una escorça d'un blanc d'argent grosserament clivellada. Les fulles, molt grosses, són compostes i s'assemblen molt a les de les mates, llevat de la grandària. Les flors, que no són gaire vistoses, s'agrupen en raïms. Molt poques arriben a una bona fi. Els fruits són molt retorçuts i, en les varietats clàssiques, estan tan enclosos dins la fusta la closca que cal Déu i ajuda per treure'n tot el bessó.

El noguer es conra intensament a la conca Mediterrània, encara que fins ara només ocupava llocs marginals, devora safarejos, torrents, horts i, en general, terres humides o bé devora les cases de foravila. Avui en dia s'està anant a un cultiu intensiu, sobretot a Catalunya i Portugal.

Del noguer s'aprofita gairebé tot. La fusta, d'un color gris cendra, és altament preada i, durant molts de segles, fou la millor per fer mobles fins. Les fulles són astringents i tòniques. Tant verdes com seques es poden prendre en decuits, a un 2 o un 3%. En fregues, curen bonys, ferides i malalties de la pell. També se'n poden fer gargarismes per a la boca. Dues o tres tasses al dia, la primera en dejú, són depuratives i eliminen els cucs. En irrigacions vaginals curen el flux blanc.

Les nous són un aliment molt complet i d'alt contingut proteínic, el seu oli és un potent purgant. De la clovella verda se'n treu un colorant fosc molt utilitzat

en ebenisteria, que es coneix com a *nogalina*. Per això, totes les mares saben que una taca de nou verda no se'n va per res.

Tan bo és aquest arbre, que diu la saviesa popular que la seva ombra i tot és bona. Diu el cançoner:

Amor, si vols estar sana
posa't a s'ombra d'un noguer
perquè sa des garrover
he sentit a dir que és malsana.

Jo voldria esser noguer
per fer ombra a lo teu cos
i voldria tomar més gros
per més ombra poder fer.

També serveix per fer endevinalles:

Un arbre en el Món hi ha
que fa fruita amb tres crestes
saps que els has de dir de fresques
per poder-ho endevinar.

I, com no, per fotre-se'n:

Vols-me dir bon al.lotet
quantes de nous té aquest noguer?
Puja dalt i compta-les
i sabràs quantes nous té.

*Miquel Company
Guillem Florit*

EXCURSIÓ

Anàrem a ...

LA FONT DE LA COSTERA

Fins a 40 excursionistes anàrem a veure aquest peculiar fenomen natural, que un temps va ser aprofitat per fer corrent elèctrica per al port de Sóller. Hi anàrem des de Cala Tuent, i poguérem fer poca cosa més que mirar l'aigua sortir de la font: els qui intentaren nedar sortiren plens de picades de grumers (meduses). Per acabar, férem una bona dinada al restaurant Es Verjeret de Cala Tuent.

Anirem a ...

Dilluns 12 d'octubre: al puig Tomir (1.102 m)
Diumenge 15 de novembre: a l'ermita de Betlem (serra d'Artà)

OCB - Sant Joan, Secció Excursionista

PLANXA I PINTURA

Rafel Gaià Gaià

Tel.: 52 65 35

C/ Solanda, 31.
Sant Joan

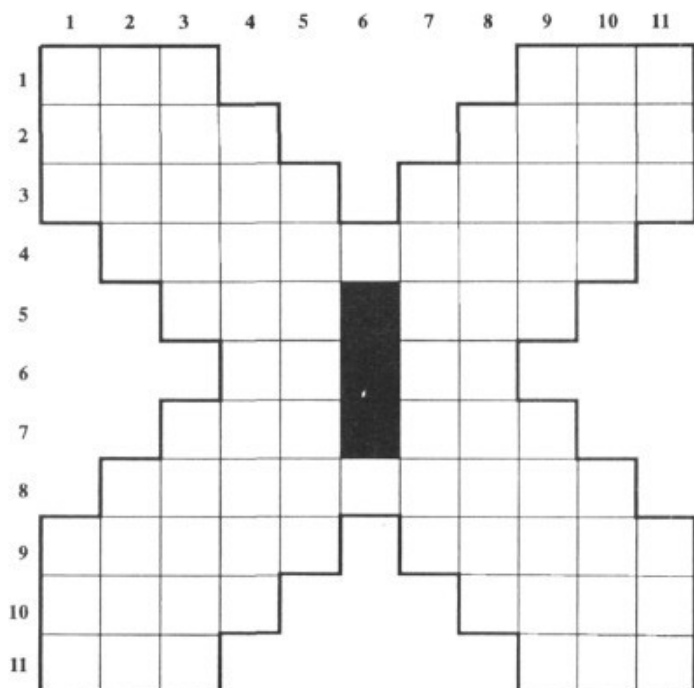

**Llanterner
i pintor**

JAUME SASTRE BAUZÀ

Tel.: 52 65 36 / 52 63 33

ENCREUAT

HORITZONTALS: 1- Popular marca de bolígrafs. Canvia de lloc. 2- axtonsE. Pren mides. 3- Descans. Primer cognom d'en Tísner, pioner dels encreuats en català, entre moltes altres coses. 4- Fa acte de presència. 5- aztilitU. Petit instrument de ferro usat per pescar, en plural i falta d'ortografia inclosa. 6- Terminació verbal. Matrícula d'una ciutat del nord de la península Ibèrica. 7- De l'abecedari, la tercera, la segona i la cinquena. L'animal que diven que va dir al porc orellut. 8- Els bufons dels circs. 9- aletsoM. Tot ins. 10- Aiguardent dolç aromatitzat amb llavors de *Pimpinella anisum*. En femení, que té una bona salut mental i/o física. 11- Prestigiosa marca de camions. coll ed aivnaC.

VERTICALS: 1- Taverna. aniuqroneMtauic anU. 2- Noció, concepte. Poble de Mallorca on exerciren de metges uns tals Cosme i Damià. 3- Agafar al vol. Uneixin en

matrimoni. 4- Factibles, realitzables, practicables. 5- Figureta de fang pintada de blanc i de colors vius, amb un xiulador incorporat. 6- Consonant. Vocal. 7- Fa festa el dia 2 de maig. 8- Preguessis foc. 9- Llevis la vida. Totes cinc vocals. 10- Varietat d'agata. Afirmació-negació. 11- àlatac kcor ed tnujnoC. sac pac nE.

Solucions al mes anterior:

Horizontals: 1- Passatemps. 2- Aious, Lires. 3- raB, sellebA. 4- R, Riera, saN. 5- Oceans, Pica. 6- Quart, Aida. 7- U, Foies, ita. 8- ideN, Usar, V. 9- arG, Presidi. 10- Neixi, Uters. 11- Atreus, Asta.

Verticals: 1- Parroquiana. 2- Ala, Cu, Dret. 3- Sobrefegir. 4- uS, iaron, xE. 5- Assenti, Piu. 6- T, Ers, euR, S. 7- Ella, Asseu. 8- Mil, Pi, Asta. 9- Presidiries. 10- Sebacat, Drt. 11- Sana, Avisa

Joan Sastre Joan

SUBSCRIPCIÓ PER UN ANY, 2.500 ptes

Nom:
 Cognoms:
 Carrer: núm.:
 Població: cp:
 Banc o Caixa: oficina
 carrer: núm. de compte:

Feu arribar aquesta butlleta a qualsevol membre de l'equip de redacció o enviau-la a:

MEL I SUCRE Sant Joan, Ramon Llull, 26

firma

AGENDA - OCTUBRE

Natalicis

Jordi Bauzà Bauzà (25-IX-1992)
Isabel Morlà Matas (1-IX-1992)

Defuncions

Francisca Bauzà Font (19-VI-1910 / 27-IX-1992)

Noces

Gabriel Jaume Bauzà-Maria Gayà Morlà
(20-IX-1992)
Amador Bauzà Galmés-Maria Munar Bauzà
(5-IX-1992)
Francesc Aloy Lladó-Maria Oliver Matas
12-IX-1992)

Apotecaries de guàrdia

Diumenges

Dia 4: Porreres
Dia 11: Sant Joan
Dia 18: Vilafranca
Dia 25: Ariany

Benzineres

De dia i de nit:

Febrer (Manacor, cra. de Felanitx)

Diumenges:

Viñas (Manacor, cra. d'Artà)
Febrer (Manacor, cra. de Felanitx)
Marratxí (Inca, cra. de Palma)
Estelrich (Can Picafort, cra. d'Artà)
El Molinar (Palma, Ramonell Boix)
Febrer (Sant Joan, cra. de Manacor. *Diumenges matí*)

Festivitats del mes

Dia 4: Sant Francesc
Dia 12: Mare de Déu del Pilar
Dia 13: Sant Eduard
Dia 15: Santa Teresa de Jesús
Dia 18: Sant Lluç

Horari d'autobús

Sant Joan-Palma-Sant Joan: 7.45 h; 10 h; 13.35 h;
17.05 h; 18.15 h; 20.05h (dies feiners).
Sant Joan-Palma-Sant Joan: 8.30 h; 9.50 h; 18.30 h;
20.05 h (dies festius).

Horari d'assistència mèdica

Centre sanitari: 10.30 h - 13.00 h (de dilluns a
divendres).
PAC: resta d'hores.

Horari de farmàcia

Estiu: De 10 h a 13.30 h
De 18 h a 21 h
Hivern: De 10 h a 13.30 h
De 17 h a 20 h

Horari de misses

19.30 h (dies feiners)
10.30 h i 19.30 h (dies festius)
Consolació: 16.39 h

Telèfons d'interès

Bombers: 55 00 80
Centre Sanitari: 52 63 11
GESA: 55 41 11
Ajuntament: 52 60 03
Apotecaria: 52 62 52
Consell Insular: 17 35 00
Govern Balear: 46 34 50
Centre Meteorològic: 26 46 10
Guardia Civil: 56 00 27
OCB: 72 32 99
SIAC: 900 321 321
PAC (Vilafranca): 56 05 50

El temps

Pluviometria	G. Company
Setembre dia 19	11,2
dia 23	2,9
dia 26	2,0

Total agost 16,1
Total acumulat 350,4

La lluna

Nova de dia 1 a dia 3.
Creixent de dia 4 a dia 11.
Plena de dia 12 a dia 19.
Minvant de dia 20 a dia 25.
Nova de dia 26 a dia 31.

Previsió del temps

Les temperatures del mes d'octubre seran un poc inferiors a les normals, sobretot la primera quinzena. Quant a les precipitacions seran més bé escasses, malgrat que hi pot haver ruixats forts que tendran lloc devers mitjan mes.

Agenda esportiva

Futbol 3a. regional
Sant Joan - Mariense (4-X-92)
Sencelles - Sant Joan (11-X-92)
Sant Joan - Ca sa Mis-Jotul (18-X-92)
Búger - Sant Joan (25-X-92)
Port de Pollença - Sant Joan (1-XI-92)
Sant Joan - Ariany (8-XI-92)

